

omaks saidwad, linnade asemel oma mõisadega ühendasiwad ja talupoegi nende peale elama asutasiwad, ehk ometigi linnade ehitamist väga wähe lubanud on."

Oma aegsest Liwimaa rahwast kirjutab Ketch, esiteks mõisnikudest:

"Need on weel tänasel päawal enamist neist sugudest, kes wanal ael muist Daani Kuningatega, rohkest jult aga Saksamaalt, nimelt Thuringist, Westfaaliast, Pommerist, Metlenburgist ja teistest kohtadest Alt-Saksi maakondadest meie maale tulidwad. Mõned on Rootsi, teised Poola sugudest, kes ennast seia asutasiwad, kui maa Rootsi ja Poola Kuningatest wõidetud sai. Nenda on ka launis jägu neid, kes Rootsi ja Poola Kuningate poolest, kodaniku seisusest mõisniku seisuse sisse tõstetud saidwad. Selle seisusega on nüüd nenda, et see ühegi kõrge seisusele Euroopas midagi järel ei anna. See on tugew oma mehisuses ja tema keskis leitatse mehi suurest lahkest, osawusest, tarkusest ja sõdawäelise wahwusest. Nendad on enamist ikka üksi sõdawäe teenistust omaks ametiks wõtnud, kuidas siis ka nende keskis wähe neid ei ole, kes kuulsate Rootsi Kuningate Karl IX. ja Gustav Adolf Suure sõdades, maa ja mere sõda-tegudes maailma kuulsateks tangelasteks saidwad. Riigi ametite peale on ennast neist tänine wähe

tarwitada lastnud, waid need, kessel sõdaajade peale himu ei olnud ehk kes sellest wäsiwad, need istuwad oma päris-, pant- ehk rentmõisade peal, tallitawad hoolega põllutööd ja selle maa kumbe järel maa kohtute ametit. Nende keskis, kes maa kohtute ametit tallitawad, on Vandrathid kõige ülemad, pärast tuleb maa peamees ehk Vandrath, järges Mannrichter ehk Vandrichter oma Assessoridega, wiimaks Hakenrichter ehk Ordnungsrichter oma Adjunktidega.

Mõisnikudest astume kodaniku seisuse poole, seda jäntakse: Opetatud meesteks, kaupmeesteks, kunstnikudeks ja käsitöö meesteks (handwärgi rahwaks.) Opetatud mehi ei ole endisel ael siin palju auustatud, sellepärast ei ole neid siin ka palju olnud, nüüdsel ael on nende hulk, omalt maalt ja wõderalt maalt, juba nii suur, et osawatest meestest kiriku ega walitsuse tallituses suuremat puudust ei tunta."

Kaupmeestest kirjutab Ketch, et kaubaajamine Riigas, Tallinnas, Narwas ja Pärnus ikka launite õitsenud; nimelt olnud Narwas rohkest mitmesuguseid rahwaid näha ja mitmesuguseid keelest kuulda, kui kusagil teises paigas, Rootsi riigis. Nimetatud linnas olnud nii palju Rootsi, Saksi, Soome, Eesti, Poola, Wene ja Inglisi keelt kuulda, et igaühel kes seda himustas, wõi-